

Posudek bakalářské práce

Klára Zindulková: *Vzájemné působení metrických a fonologických systémů při utváření básnického rytmu*

Tématem své bakalářské práce, nazvané *Vzájemné působení metrických a fonologických systémů při utváření básnického rytmu*, si Klára Zindulková vytýčila poměrně nesnadný problém a zároveň tím vstoupila do nepříliš probádané oblasti. V podstatě se pokouší o postižení podstaty vztahu rytmické struktury verše, respektive prozodických systémů uplatňujících se v češtině (nevyhýbá se ani poukazováním k jiným jazykům) s hudebním rytmem, zejména pokud jde o vztah rytmizace verše, ať už v lidové či umělé písni, jež je s textem nedílně spojena. Tím se pochopitelně nemohla vyhnout otázce vokalické kvantity, na níž jsou hudební rytmus a melodika postaveny, a jejího vztahu ke konsonantům a slovnímu přízvuku.

Toto hledisko ji zákonitě dovedlo k výkladu a vytýčení základních principů dvou prozodických systémů, v nichž je tato možnost spojení s hudbou nedílně přítomna či se v nich v různé, tu v menší, jinde ve větší míře uplatňuje, tzn. slovní přízvuk a délka slabik, tedy prolínání a vztahu prozodie sylabotónické a časoměrné.

Svůj výklad rozčlenila Zindulková do šesti kapitol, v nichž se soustřeďuje na shrnutí dosavadních poznatků o jednotlivých systémech, zde se opírá především o teoretické práce J. Krále, O. Hostinského, O. Zicha, zejména pokud jde o časomíru, které hodnotí z hlediska moderních metrických poznatků, odkazuje také na jejich teorie vztahu časomíry a hudby. Pokud jde principy sylabotónického systému, vychází z prací J. Mukařovského, široké škály versologických studií a statistik M. Červenky a do svého výkladu zahrnuje i poznatky či výzkumy dalších badatelů. Je třeba podtrhnout, že nesetrvává pouze u traktování jejich názorů, z nich ovšem některé, zejména pokud jde o výsledky

bádání M. Červenky jsou nepopíratelné, ale vstupuje s nimi do aktivního dialogu i polemiky.

Metodicky vychází od základního popisu principů sylabotónismu a časomíry, rytmického principu hudby a její možné analogie s časoměrným rytmem, z níž vychází k jejímu vyjádření hudebním zápisem. Na podobném principu převádí do hudebního zápisu přízvuchý překlad a dokládá jejich protikladnost.

Takto postupuje také v dalších třech kapitolách, věnovaných postupně úloze vokalické kvantity v časomíře, její funkci v sylabotónickém verši, pokusům o propojení těchto versifikačních systémů a jejich možnému spojení v hudbě.

Opírají-li se tyto kapitoly především o výklad z hlediska normativní poetiky verše, pátá kapitola o interakci básnického a hudebního rytmu a rytmu ve vokální řeči je pro mě z celé práce nejzajímavější a nejpodnětnější, protože se zde podle mého názoru autorka nejvýrazněji dotýká problémů, který už byl sice naznačen a nastíněn Jakobsonem v jeho studii o českém verši, tj. otázce metrického přízvuku a slabičné délky, tedy verše jako rytmické jednotky a funkci kvantity v této jednotce, jejího vztahu k metrickému vzorci básně, její funkce v něm. To podstatně souvisí s instrumentací verše, to znamená s uspořádáním slabik, jak z hlediska jak vokalického, tak konsonantického. Tento jeden z hlavních problémů verše nejen jako rytmické, ale také „melodické jednotky“ je v českých versologických studiích značně opomíjen, což výrazně vystupuje do popředí, srovnáme-li to se řadou francouzských studií věnovaných např. poetice Baudelairově atd.

Z tohoto pohledu mi připadá návrat práce Kláry Zindulkové k časomíře v relaci se sylabotónickým veršem v hudebním rytmu největším přínosem, neboť přesto, že to nebylo možná zcela jejím hlavním záměrem, paradoxně vyzvedává a pokazuje na úlohu a význam slabiky, její možnosti jak přízvuché, tak hudební, jako základního stavebního principu „zpěvu“, jímž báseň nepochybně je.

Celkové zaměření tématu přesahuje, aspoň se domnívám, rámec bakalářské práce. Přesto se Klára Zindulková svého úkolu zhostila velmi

úspěšně, její práce má pevně a organicky vybudovanou kompoziční stavbu, výklad a postupné odvíjení dané problematiky je přehledné a pregnantní. Její práce se pochopitelně opírá o teoretické názory a výsledky bádání jejích předchůdců, dokonce je musí přejímat, což je ovšem zcela pochopitelné, ale nic to nemění na výrazném přínosu její práce, jak jsem se to pokusil naznačit výše.

Navrhuji klasifikovat práci jako výbornou.